

KRAUTMANI MASSAAŽI- JA TERVISEAKADEEMIA

EESTI PÄRIMUSMEDITSIIN

Monika Reimund

NAISE TERVIS JA HIRUDOTERAAPIA

Lõputöö

Juhendaja Helle Kullerkupp

Tartu 2013

SISUKORD

SISSEJUHATUS	3
1. HIRUDOTERAAPIA AJALUGU	4
2. NAISE TERVIS LÄBI AJALOO	6
3. ENERGEETILINE KÄSITLUS JA VASTUNÄIDUSTUSED.....	9
3.1 Energiakeskused (tšakrad)	10
3.2 Kaanid ja bioenergeetika.....	11
3.3 Kaaniteraapia vastunäidustused	12
4. NAISTEHAIGUSED JA HIRUDOTERAAPIA TOIME.....	13
4.1 Naistehaigused	13
4.2 Hirudoterapia toime günekoloogiliste haiguste puhul.....	13
4.3 Aktiivtsoonid kaaniteraapias.....	16
5. HIRUDOTERAAPIA ERINEVATEL NAISTEHAIGUSTEL	17
5.1 Endometriosis	17
5.2 Mastopaatia	18
5.3 PMS ehk premenstruaalne sündroom	19
5.4 Emakamüoom ehk emakalihaskasvaja.....	20
5.5 PID ehk vaagnaõõne organite põletikuline haigus.....	22
5.6 PCOS ehk polütsüstiliste munasarjade sündroom.....	23
5.7 Naiseviljatus.....	25
KOKKUVÕTE	26
KASUTATUD KIRJANDUS	29

SISSEJUHATUS

Tänapäeval on järjest vähem absoluutselt terveid inimesi. See on seotud meid ümbritseva keskkonna tingimuste halvenemisega, ökoloogia ja pärilike haiguste kogunemisega. Inimesed puutuvad pidevalt kokku ümbritseva keskkonna kahjulike mõjudega, suurenenud stressikoormusega, õhk ja vesi on saastunud ning toiduainetööstus kasutab üha rohkem keemilisi lisandeid.

Meditiiniliste abivahendite, ravimite ja tehnoloogiate peadpööriv areng paneb meid tahes tahtmata eneselt küsima - kuhu edasi? Ja kas me saame siis terveks? Kas kõik praegu välja töötavad meditsiini-tehnoloogilised abivahendid tõepoolest aitavad meil tulevikus oma tervislikku seisundit paremini hoida või oleme me lihtsalt uute leiutiste ja ravimite katsejānesed, mis pakuvad ajutisi lahendusi, kuid ei pruugi kõrvaldada tervisehäire algpõhjust.

Vaatamata sellele, et tänapäeva ravimitööstus pakub meile väga suurt hulka ravimeid kõikvõimalikele erinevatele haigustele, valivad siiski paljud inimesed oma vaevuste leevendamiseks looduslikud vahendid. Meditsiiniliste kaanide kasutamine on üheks võimaluseks kasutada looduse poolt pakutavat.

Naisi on sageli süüdistatud selles, et nad räägivad liiga palju haigustest ja laste sünnituslugudest. Kuid peaksime neist siiski rääkima, rääkima selleks, et järele mõelda, saada rohkem teadmisi, neid teadmisi teistega jagada ja seista sel moel paremini vastu haiglaseks tembeldamisele. Haigus on tervisehäire, mis tekib, kui füüsilised, vaimsed või sotsiaalsed koormused ületavad inimese jõuvarud.

Hoolimata isegi arsti meelestatusest, kasutavad tänapäeval paljud naised alternatiivmeditsiini abi. Rahvameditsiini poole pööratakse erinevate kehaliste probleemide ja kaebustega. Proovitakse ühendada erinevaid võimalusi või valitakse see, mis rohkem sobib inimese maailmavaatega. ⁽¹⁾

Käesolevas töös on uurimisel naise tervis ja tervisehäired ning hirudoteraapia võimalused naistehaiguste puhul.

1. HIRUDOTERAAPIA AJALUGU

Kaaniteraapia ehk hirudoterapia on vana loodusravimeetod, mille kohta on esimesed teated juba rohkem kui 30 sajandit tagasi - Muinas-Egiptuse vaaraode hauakambrites on leitud jooniseid ja papüüruseid toimetamistest kaanidega. Peale selle on olemas viited kaaniteraapiale ka piiblis ja koraanis.

Apteegikaanide kasutamise kohta meditsiinis on esimesed teated 5. sajandist e.m.a. Indiast. India ravitsejate Caraka ja Sushruta tuntud sanskritikeelne teos "Sushruta-Samhita" on pühendanud kaanidele terve peatüki "Kaanid: kuidas ja millal neid kasutada", kirjeldades paljusid kaaniteraapia võtteid piasajadeni. Kaaniteraapia kui vahend paljude tõvede vastu oli au sees ka muistses Hiinas, Babüloonias, Kreekas ja Roomas.

Legend räägib, et Egiptuse kuningannal Kleopatral (aastal 47 eKr) õnnestus rasestuda kaanide abiga. Kleopatrle oli auasjaks sünnitada pärija Julius Caesarile, kuid ei rahvalikud vahendid ega ka kõige paremad Egiptuse ravitsejad suutnud kuningannat aidata viljatuse ravis. Lõpuks kuulas ta talle tundmatu arsti Kleomani nõuannet, kes soovitas panna kaane. Kõigest mõned kaaniseansid ja Kleopatra sai teada, et tal on õnnestunud rasestuda ja võimalus tuua ilmale Julius Caesari poeg ja pärija.

Ja kuidas kaane on aegade jooksul kasutatud! Näiteks Nostradamus (1503 – 1566) töötas välja musta juuksevärvi retsepti, mille koostisosaks olid 2 kuud äädikhappes leotatud kaanid.

Naised ei ignoreerinud neid musti libedaid olendeid, sest põsepuna ja puudrit tundmata teadsid nad väga head meetodit oma ilu säilitamiseks – kaanid pandi mõni tund enne balli kõrvade taha ja tulemus oli suurepärase – silmad särased, põsed punetasid ja energiat tantsimiseks jätkus hommikuni. Alles kaasaegsed teadlased on suutnud kindlaks teha, miks kaanist vereimeja põhjustab sellist reaktsiooni. Tänapäeval on teada, et kaanisülg toodab hormoone – endorfiine, millel on valuvaigistav ja rahustav toime. Need annavad hea tuju, eufooria ja õnnetunde.

17. sajandil kasutati apteegikaane inimeste ravis laialdaselt kogu Euroopas. Erilise hoo sai kaaniteraapia sisse 19. sajandi esimesel poolel, omandades peagi äärmusliku moevoolu mõõtmel. Kaanidega raviti kõikvõimalikke haigusi, sageli eemaldati nendega lihtsalt nn. halba verd. Kaanidega oli võimalik verd lasta kohtadest, kuhu terariistaga ligi ei pääsenud.

Apteegikaanide kasutamise kõrgaeg oli 1820–1845 aastatel Prantsusmaal, kuhu imporditi aastas kuni 60 miljonit isendit. Ainuüksi Pariisi haiglates lasti ravialustel kaanide abil aastas üle 300 000 liitrit verd. Nn. kaanimaania ajal eirati sageli nii meditsiini põhimõtteid, kui ka tervet mõistust.

Soomes, kus apteegikaani levila ja arvukus on praeguseks kahanenud kriitilise piirini, kasutasid apteekrid ja arstid 19. sajandi keskel aastas ligikaudu 55 000–75 000 apteegikaani, kellest umbes 10 000 looma olid püütud oma maalt.

Ka Eestist on hulgaliselt kirjalikke allikaid, mis viitavad kaanide tarvitamisele inimeste ravis 18.– 20. sajandil. 20. sajandi esimesel poolel ostsid Eestis apteegikaane (sel ajal kalli hinnaga: 1.75 kr/isend) rohupoed kaaniteraapia ja Tartu ülikooli teadustöö tarbeks.
(2)

Niisama kiiresti kui hirudoterapia populaarsus 19. sajandil tõusis, see järgmise sajandi alguses ka langes. Põhjuseid oli palju. Meditsiin arenes ja täpsustusid teadmised eri haiguste olemusest. Enam ei peetud haiguste ainupõhjuseks nn. halba verd. Kaaniteraapia taandus, et varsti uuesti päevakorda tõusta.

Tänapäeva teadus kinnitab, et siiani ei ole leitud teisi meetodeid peale hirudoterapia, mille abiga oleks võimalik nii laiahaardeliselt ja samas mitteagressiivselt toimetada inimese sisekeskkonnas, et luua seal vajalikku korrastatust.

Ain Raal mainib oma artiklis 2004. aastal, et nüüdisaegne meditsiin vaatab kaanidele teise pilguga. Kaaniteraapia ohtlik ei ole, kui seda tehakse mõistlikkuse piires. Ainus oht on see, kui kaane pannakse liiga palju või liiga sageli ja inimene kaotab liiga palju verd.
(3)

2. NAISE TERVIS LÄBI AJALOO

Eelajalooline periood

Seda perioodi võiks dateerida inimeellaste tekkest (umbes 5 milj. a. tagasi) esimeste tsivilisatsioonide tekkeni (Sumeri, Induse, Egiptuse). Selles perioodis tõusis soojätkamise foonilt järjest rohkem esile suguakti naudinguline kül. Seksuaalsust nähti tihedas seoses viljakusega. Viljastumine oli müsteerium ja naist ülistati selle võime eest. Viljakuse ja orgastilisuse seletamiseks loodi hulgaliselt müüte. Tehti koopa- ja kaljujooniseid ning kivifiguure, mis kujutasid seksuaalseid stseene. Rasedusest hoidumine oli sel etapil ilmselt tundmatu, naised sünnitasid keskmiselt 8 last, kellest enamik küll suri imikueas. ⁽⁴⁾

Antiikkultuuridest keskajani (8. sajand eKr – 14. sajand)

Kogu selle perioodi vältel jäid inimese sisemised suguelundid (ja füsioloogia) veel tundmatuks maaks. Peamised tähelepanekud tehti väliste vaatluste põhjal. Lahkamisi ei tehtud ning meessoost arst ei tohtinud naist läbi vaadata.

Kreeka arsti Hippokratese ajal (V saj. e.Kr.) tegi läbivaatusi teine naine ja jutustas siis arstile, mida ta oli tähele pannud. Ka Vanas Hiinas tohtis arst vaid naispatsiendi pulssi katsuda.

Sellel perioodil kasutati juba kosmeetikat naise ilu suurendamiseks, Vanas Egiptuses oli naistehaiguste ravimisel ja sünnitusabis kasutusel ligi 150 ravimit. Hippokratest võib pidada esimeseks seksuaalseid teemasid käsitlevate teoste autoriks (“Seemnest”, “Naiste haigustest”). Hippokratese järgi on suguorganid keha keskus, kuhu suunduvad kõik veenid ja närvid. Tema arvates tervest kehaosast tulev seeme annab terve lapse, haigest kehaosast pärinev aga haige lapse. ⁽⁴⁾

Keskajal oli meditsiini areng kiireim araablaste jt idamaade rahvaste juures. Kuulus oli Ibn Sīnā (Avicenna) 980-1037, kes tõlkis ja kommenteeris Hippokratese, Aristotelese ja Galenose töid. Tema välja antud „Arstiteaduse kaanonit”, millesse lisandusid anatoomiaalased araabiakeelsed terminid, kasutati arstiteaduse õppimisel nii idas kui ka

läänes kuni 16. sajandini. Üheks Avicenna õpetustest on, et mikroobidega haigused (nt tuberkuloos) võivad olla nakkavad ja nakatunud inimesed tuleks panna karantiini. Samuti kirjeldas ta oma raamatus „Arstiteaduse kaanon“ paljusid naistehaiguseid (nihe emakas, emakavähk, fibroidid ja tüükad) ning nende ravimeetodeid. ⁽⁵⁾

Renessansist kuni 19.saj. keskpaigani

Religioonid, mis on omaks võtnud seksuaalenergiast peituvad võimalused ja neid loovalt arendanud, on märksa elutervemad kui need, mis on umbusklikud ja tõrjuvad. Paraku need tegelased, kes kujundasid kristlusest kindlapiirilise kiriku, olid seksuaalsuse suhtes tõrjuval seisukohal, seetõttu on ka kristluse ajaloos väga palju neurootilist.

13.saj. avaldas prantsuse arst Henry de Mondeville raamatu naise suguelu hügieenist, käsitledes ka prostituutide probleeme.

Anatoomiaprofessor Andreas Vesalius (1514-1564) oli esimene, kes lahkas rasedat naist ja kirjeldas esmakordselt emakat ja loodet selle sees.

1675.a. andis prantsuse arst Nicolaus Wenet välja illustreeritud seksuoloogiaraamatu “Abeliuse armastuse pildid”, kus ta kirjeldas suguelundite anatoomiat, suguelu ja hügieeni. Raamat konfiskeeriti.

1672.a. avastas hollandi anatoom R.de Graaf munasarjas folliikuli, pidades seda ekslikult imetaja munaks. ⁽⁴⁾

19.saj. keskpaigast tänapäevani

19. saj. ametlik kõlblus oli üdini antiseksuaalse hoiakuga. Mitte üksnes suguelu, vaid kogu alumist kehapoolt peeti rämpseks.

Teema käsitlemine nõudis mehisust, esimesena alustasid arstid ja psühholoogid, uroloogid ja günekoloogid olid eelisseisus. Töid avaldati sageli pseudonüümide all, inimestelt võeti ära professuurikohti jne. ⁽⁴⁾

Eesti folkloorist on teada, et naistehaigusteks võidi nimetada kõiki haigusi, mis olid seotud naissuguorganitega või arvati, et nad võivad esineda ainult naistel. ⁽⁶⁾

3. ENERGEETILINE KÄSITLUS JA VASTUNÄIDUSTUSED

Nii meditsiin kui ka inimene mõistab stressi all tavaliselt psüühilist pinget, millele järgnes haigus. Tegelikult aga toimub nähtamatu negatiivse energia kuhjumine.

Inimese ja maailma energeetiline käsitlus oli tuntud juba 5000 aastat tagasi nii Indias kui Hiinas. Lääne maailmas muutusid idamaised käsitlused populaarseteks XIX saj lõpul. XX saj alguses arendas vaimuteadlane R. Steiner välja *antroposoofia*. Tänapäeval tegeleb energeetilise käsitlusega *holistika*, mis baseerub nii füüsikaseadustel kui vaimsetel uurimustel. *Holistlik* käsitlus erineb oluliselt klassikalisest pakkudes seejuures mittetraditsioonilisi võimalusi inimese olemuse ja probleemide selgitamiseks, samuti keskendudes inimesele kui tervikule – see tähendab, et keha, hing ja vaim moodustavad terviku. Seega on füüsilised haigused ka tihedalt seotud inimese psüühikaga (mõtete, käitumismustrite, uskumustega).

Energeetiline käsitlus algab tavaliselt ainelise keha kui madalama sagedusega energiavormi kirjeldamisest. Järjest enam on ka klassikaline meditsiin hakanud pöörama tähelepanu sellisele nähtusele nagu bioenergeetika. Kuigi see sõna – bioenergeetika – on igapäevaselt käibel, ei ole siiski selle mõte kõigile selge. Kõige enam seostatakse bioenergeetikat inimese üleloomulike (ekstrasensorsete) võimetega ja arvatakse, et see on ainult eriti võimekatel inimestel. Tegelikkuses see siiski ei ole nii.

Bioenergia – see on eriline väli iga elava olendi või asja ümber ning on nende energeetiliste võimaluste või omaduste kandjaks. Bioväli ei ole nähtav nn palja silmaga, just seetõttu jäävad paljud inimesed ka skeptiliseks, kuigi biovälja olemasolu on ka teaduslikult tõestatud. ⁽⁷⁾

Ükski elusolend ei saa elada ilma energiata. Mida rohkem energiat jõuab inimeseni, seda parem on enesetunne ja tervem organsüsteem. Bioväli on seega omal moel ka inimese tervise näitaja.

3.1 Energiakeskused (tšakrad)

Sageli arvatakse, et energeetiline ja füüsiline keha on erinevad ja paljud kirjatükid vaimse arengu teemal eraldavad vaimu ja keha. Füüsilise keha häirete all mõistetakse terviseprobleeme ja haiguseid. Vaimule peetakse omaseks midagi kõrget ja abstraktset. Hinge all mõistetakse enamasti emotsioone. Ülim vaimsus ja hingeline tasakaal tagavad füüsiliselt terve keha. Vanasõnagi ütleb - "Terves Kehas terve Vaim".

Inimese energiasüsteem koosneb energeetilistest kehadest, milles on energiakeskused. Suuremaid energiakeskuseid ehk tšakraid on 7 ja nad on omavahel ühendatud. Iga energiakeskus kontrollib konkreetset anotoomilist piirkonda. Tšakrate tööd võib võrrelda energiapööristena. See tähendab, et nad pöörlevad sarnaselt ventilaatorile, mis sundventilatsiooni puhul kord tõmbab õhku sisse, kord puhub välja. On teada, mis toimub siis, kui ventilaatorid lõpetavad või aeglustavad oma töö: ruumis tõuseb või jääb samale tasemele kahjulike ainete kontsentratsioon. Kui aeglustub või blokeerub tšakra töö – tähendab see, et aeglustub või peatub energia liikumine sellel anotoomilisel tasandil, mida vastav tšakra mõjutab. Energia liikumise tõrge aga toob kaasa keha füüsiliste organite vaevused. Üks Hiina meditsiini tõdesid on – „kui peatub energia – peatub ka veri“.

I tšakra - Muladhara ehk juurtšakra asub lahkliha piirkonnas, vaagnapõhja ja sabaluu otsa juures. Mõjutab energeetiliselt neerupealiseid, neerusid, eritusorganeid, jäme- ja pärasoole tööd ja luustikku. On seotud füüsilise kehaga.

II tšakra - Svadhista ehk seksuaaltšakra asub ristluu piirkonnas, suguorganitest veidi üleval pool. Mõjutab kuse- ja suguorganeid, peen- ja jämesoolt, väikest ja suurt vaagnat ja lülisamba ristluuosat. Jalgade lümf- ja vereringe on seotud selle keskusega.

III tšakra - Manipura ehk Päikesepõimik (nabatšakra) asub naba kohal, soolestiku ja nimmelülide kõrgusel. Mõjutab kõiki seedeorganeid (kõhunääret, maksa, magu, sapipõit, kaksteistsõrmiksoolt ja peensoolt) põrna, kõhuõõnt ja vegetatiivset närvisüsteemi.

IV tšakra - Anahata ehk südametšakra asub südame kõrgusel, rinnaku keskosas rinnanibude kõrgusel. Mõjutab vereringet, verd, südant, kopsu ja bronhe. On seotud Hingega.

V tšakra - Vishudha ehk kõritšakra (kurgutšakra) asub rinnaku alguses ja 3-5 kaelalüli kõrgusel. Mõjutab kilp- ja harknääret, kõri-, hinge- ja söögitoru, häälepaelu ja kaelalülisid.

VI tšakra - Adzna ehk laubatšakra (ehk „kolmas silm“) asub kulmude vahel keset laupa. Mõjutab silmi, kõrvu, nina, põskkoopaid, kõiki ajuosasid sh kesknärvi- ja hormoonsüsteemi.

VII tšakra - Sahasrara ehk kroontšakra asub pealael (juustepööris). Mõjutab kõige rohkem aju tööd ja on seotud vaimsusega.

3.2 Kaanid ja bioenergeetika

Teadlased on leidnud, et kaan on kõige lihtsam ja efektiivsem bioenergeetik. Ta loob enda ümber väga tugeva positiivse biovälja 1,5 m ulatuses. Seetõttu on nendes kohtades, kus elavad kaanid, soodne ja rahustav atmosfäär. Enamgi veel, kaanid on ka inimese biovälja suhtes ülitundlikud. Kaanidel on raske töötada inimestega, kes neid kardavad, on eelarvamustega või närvilised. Tähtis on see, et kaanid leiavad inimese bioväljas üles nõrgad kohad ja blokeerunud energeetika.

Kaasaegsete seadmete abil, millega on võimalik saada teavet bioenergeetiliste muutuste kohta kudedes ja rakkudes, on kindlaks tehtud, et kaanid otsivad üles ja suunduvad just nendele aktiivsetele punktidele, mis on seotud riketega inimese bioväljas. Kaanihammustus energiapunktides normaliseerib energia tsirkulatsiooni, kõrvaldab energeetilised „korgid“ ja rikked bioväljas. Selle tagajärjel suureneb närvisüsteemi taluvus, vastupanuvõime ja füüsiline jõud, paraneb üldine enesetunne, isu, uni ning suureneb töövõime.

Kaan, olles ise suure energiaga olend, paneb energiakeskused pöörlema kiiremini, parandades energia liikumist kogu inimese bioväljas. Selline toime saab avalduda aga ainult sel juhul, kui kaanid pannakse energiakeskustesse.

Idamaade meditsiin on sajandeid teadnud, et haigused saavad alguse organismi energeetiliste keskuste tasakaalutusest ja häiretest ning lõpevad, kui on taastatud ja korrastatud energiasüsteem.

3.3 Kaaniteraapia vastunäidustused

Kaaniteraapia on suhteliselt vastunäidustatud ning kaane kasutatakse individipõhiselt ja ettevaatlikult:

- Imikutel, väikelastel, vanuritel ja rasedatel
- Putukahammustusele allergilistel inimestel
- Hüpotoonikutel (AVR alla 100 mmHg)
- Psühhiaatrilistel haigetel

Kaaniteraapia on täielikult vastunäidustatud järgmiste haigusseisundite puhul:

- Hemofiilia
- Koagulopaatia
- Aneemia (Hgb alla 100 g/l)
- Aktiivne vähkkasvaja
- Äge septiline seisund
- Kõrge palavik ⁽¹⁵⁾

4. NAISTEHAIGUSED JA HIRUDOTERAAPIA TOIME

4.1 Naistehaigused

Järjest suurem hulk naisi teavad oma kogemustest, kui raske on leida lahendust günekoloogilistele probleemidele. Põhjuseid, mis kahjustavad naissuguorganite tasakaalu, on tänapäeval palju:

- üha suurenev stress, ületöötamine ja krooniline väsimus
- ebatervislik ja ebaregulaarne toitumine, liigne alkohol, narkootikumid, suitsetamine, keemilised lisandid toiduainetes
- saastunud vesi ja õhk
- järjest suurenev ravimite tarvitamine ja kuritarvitamine (antibiootikumid, hormoonid, rahustid, antidepressandid, statiinid)
- puudulik hügieen, olmekemikaalid ja külmetamine
- on lisandunud kaasaja uued haigused nagu vererõhutõbi, diabeet, autoimmuunsed haigused (hüpo- ja hüpertüreos, tsöliaakia, reuma, Luupus) jne
- sagenenud kaasasündinud suguorganite väärarengud

Kuna günekoloogilisi probleeme soodustavaid tegureid on palju, siis sageli jäetakse tähelepanuta esimesed sümptomid ega seostata neid naise tervisega ning haiguslikud protsessid muutuvad kroonilisteks ja sageli pöördumatuteks. Selle tagajärjeks on tõsised funktsionaalsed häired ja organite haigestumine, mille tulemuseks on viljatus, PMS (premenstruaalne sündroom), menstruaaltsükli häired, liidete tõttu läbimatud munajuhad ja PID (vaagnaõõne-suguorganite põletikud), PCOS (polütsüstiliste munasarjade sündroom), endometrioos, mastopaatia ning erinevad kasvajakasvud (tsüstid, müoomid, polüübid) jpt. ⁽⁸⁾

4.2 Hirudoteraapia toime günekoloogiliste haiguste puhul

Hirudoteraapia on günekoloogiliste haiguste leevendamisel saavutanud laialdast populaarsust heade tulemustega. Paljudes kliinikutes, kuigi paraku mitte Eestis,

kasutatakse kaaniteraapiat kui nimelt esmast teraapiavõtet alaägedate ja krooniliste naistehaiguste puhul. Kaane kasutatakse günekoloogias eelkõige võitluses infektsioossete, põletikuliste protsesside ja hormonaalsete haiguste korral. On võimalik normaliseerida menstruatsioonitsükli ja ennetada tüsistusi pärast põletikulisi protsesse või aborti. Kaanid on tõestanud oma efektiivsust viljatuse korral ja korduva raseduse katkemise puhul.

Kaaniteraapia on Dr Semjon Goltsmani jutu järgi tõhus naistehaiguste, sealhulgas tsüstide, müoomi, endometrioozi, liiteliste protsesside, viljatuse ja menstruatsioonitsükli häirete korral ning kergendab klimakteeriumivaevusi. ⁽⁹⁾

Kaanide toime naistehaigustel:

1. Kaanid imevad endasse verd ja seejärel väljub hammustuse kohast rohkelt nakatunud ja põletikulist verd
2. Selleks et kaan saaks verd imeda, peab ta haava eritama erilisi süljefermente, mis peatavad hüübimisprotsessi, et põletikuline veri saaks väljuda. Samas on süljefermentidel valu- ja põletikku vähendav, vere- ja lümfiringet parandav, immuunsust tõstev, turset alandav ja rakkude uuendamist soodustav toime
3. Vere ja lümfiringe aktiveerumisel paraneb ravimite omastavus, mis omakorda lubab vähendada (konsulterides raviarstiga) senikasutatud ravimite annuseid või doose ⁽¹⁰⁾
4. Kuna kaanid töötavad bioloogiliselt aktiivsetes punktides ja -keskustes, parandavad nad alati inimese energieetikat. Selle tulemusena korrastub ja tasakaalustub psüühika ning paraneb füüsiline keha ⁽¹¹⁾

Tänapäeva meedikute käsutuses on palju erinevaid ravimeid, kuid neil on ka suur hulk kõrvaltoimeid, mis aga põhjustavad lisahäireid erinevates organites. Samas on kaaniteraapia praktiliselt kõrvaltoimeteta ning bioaktiivsete toimeainete tõttu on kaanisülg asendamatu ja hindamatu väärtusega.

Kaaniteraapia ei ole suunatud ainult konkreetsele günekoloogilisele probleemile, vaid toimib naise organismis komplekselt, mõjutades paralleelselt ka teisi organsüsteeme (seedetrakt, hormoonsüsteem, närvisüsteem jne).

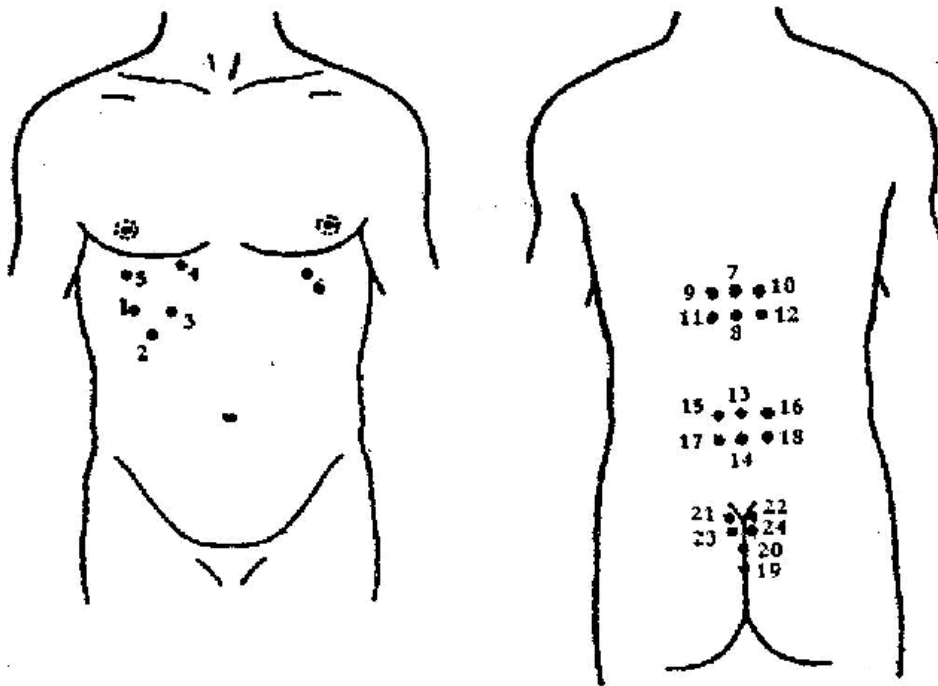
Kaanid on reaalseks alternatiiviks ka günekoloogiliste kasvajate ja uudismoodustiste operatiivsele ravile. Kaaniteraapia võimaldab munasarjatsüstidel imenduda ning mõjutada hormonaalprotsesse endometrioosi korral. Hirudoterapeutide praktikas on head tulemused viljatuse puhul, kui munajuhade põletiku tagajärjel on tekkinud liited ning munajuhad on osaliselt sulgunud. Kaaniteraapia tulemusel on munajuhade läbitavus taastunud. ⁽¹²⁾

Kaanisülje tervendav saladus peitub selles olevate bioaktiivsete ainete toimes, mida on 120 - 150 erinevat ainet, mis mõjutavad üksikuna erinevalt ja komplekselt kogu organismi:

- Hirudiin – vähendab vere hüübimisfaktori toimet ja trombiini aktiivsust. Paraneb rakukesta läbilaskevõime. Valuvaigistav ja põletikuvastane
- Destabilaas – lahustab fibriini (armkude, liited). Parandab rakukesta läbilaskevõimet ning veresoonte siseseina mikrodefekte
- Bdelliin, eglin, deliin, apiraas – annavad põletikuvastast toimet. Vähendavad juba kahjustunud kudede põletikku. Pehmendavad ja lagundavad fibriini, et ennetada armkoe teket. Pidurdavad autoimmuunse allergilise reaktsiooni teket
- Kininaas – blokeerib valu ja alandab kusihaape kahjustavat toimet
- Kollagenaas ja triglütseridaas – soodustavad sidekoe pehmenemist ennetades armkoe teket. Alandavad kolesterooli taset veres
- Prostanoidid – parandavad veresoonte siseseina. Ennetavad trombide teket ja vähendavad trombotsüütide (vereliistakute) kokkukleepuvust
- Hüalorinidaas – parandab rakukesta läbilaskevõimet
- XA-faktori inhibiitor ja kalligreeni inhibiitor – pidurdavad vere hüübimist. Takistavad valkude aktiveerumist algstaadiumis. Ennetavad põletikuliste protsesside tekkimist. Toimivad vererõhku alandavalt. ^(10; 15)

4.3 Aktiivsoonid kaaniteraapias

Günekoloogiliste probleemide korral on kaanidega vajalik toimida kehal olevatele kindlatele aktiivsoonidele, mis on seotud energeetiliselt ja anotoomiselt kuse-suguelundite süsteemiga.

Aktiivsoone on neli:

I tsoon: Rinnalülide tsoon – aktiivne punkt 7 asub 11-12 rinnalüli kõrgusel, punkt 8 paikneb I lumbaallülil, punktid 9-10-11-12 asuvad vasakul ja paremal 4 cm kaugusel punktidest 7 ja 8.

II tsoon: Lumbaallülide tsoon – aktiivsed punktid 13 ja 14 paiknevad tuharast veidi kõrgemal piki lüliammast vööjoonel, punktid 15-16-17-18 asuvad vasakul ja paremal 4 cm kaugusel punktidest 13 ja 14.

III tsoon: Maksatsoon - aktiivsed punktid 1-2-3 ja 4 asetsevad paremal roidekaare all, punktid 5 ja 6 asuvad vasakul ja paremal 6.-7. roide vahel.

IV tsoon: Sakraaltsoon - aktiivsed punktid 19 ja 20 asuvad õndraluu lõpus, punktid 21-22-23-24 asuvad ristluu projektsioonil. ⁽¹⁰⁾

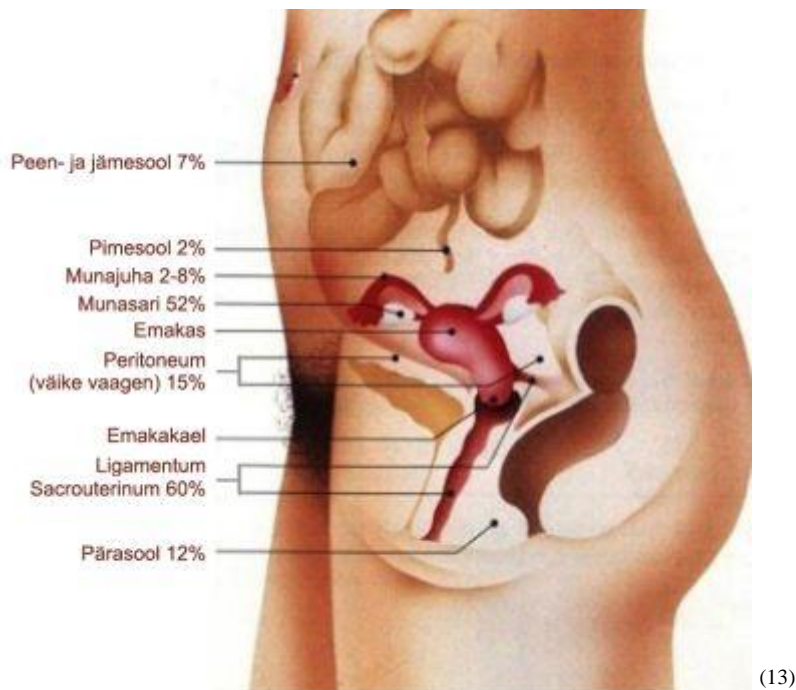
5. HIRUDOTERAAPIA ERINEVATEL NAISTEHAIGUSTEL

5.1 Endometrioos

Endometrioos on sagedasti esinev haigus, günekoloogiliste haiguste seas 2.-3. kohal. See on valdavalt noorte naiste haigus, mis kaob menopausi järel iseenesest. Patsientide keskmine vanus on 25-29 aastat.

Kuigi endometrioosi kirjeldati esmakordselt juba 19. sajandil, pole haiguse tekkimise mehhanism täpselt teada. Kõige levinuma seletuse annab nn vastupidise verevoolu teooria, mille järgi menstruaalveri liigub koos emaka limaskestaga munajuhade kaudu kõhukoopasse.

Endometrioosi esinemissagedus haiguskolde asukoha järgi:

Tavaliselt on endometrioosi kolded munasarjadel, emakal, kõhukelmel, soole ja kusepõie pinnal, harvem ka mujal. Endometrioosi põhjuseks on hormonaalhäired kõhunäärmes, kilpnäärmes, munasarjades ja neerupealsetes. Haigestumist seostatakse ka pärilike teguritega.

Haigussümptomiteks on tugev valu ja rohke verejooks menstruatsiooni ajal, menstruaaltsükli häired, emaka ja munasarjade suurenemine. Kui haigust õigeaegselt ei ravita, võib see viia viljatuseeni. ⁽¹⁰⁾

Tänapäeval kasutatakse endometriooosi ravil erinevaid ravimpreparaate, enamus neist on hormoonpreparaadid.

Kaaniteraapia kui abistav teraapia toob kaasa märkimisväärselt kiirema tervenemisprotsessi. Kaanisülg avaldab immunostimuleerivat toimet, alandab turset ja vähendab valu, mis toob kaasa ka kogu närvisüsteemi rahunemise.

Kaaniteraapia skeem: aktiivtsoonid on II ja IV tsoon, ühele tsoonile 5-6 kaani, ravikuuri kestvus 7-10 seanssi. Raviseansse alustatakse intervalliga üle päeva ning seansside arvu suurenedes pikeneb intervall kuni 1 nädalani. Esimesed kaks seanssi kaane hoida peal 25-30 minutit, hiljem kuni kaanide ärakukkumiseni. Ravikuuri korrata 1-1,5 kuu järel. ⁽¹⁰⁾

5.2 Mastopaatia

Mastopaatia on kõige levinum naiste patoloogia, mida esineb igal teisel üle 25-aasta vanusel naisel. Rindade valulikkus ehk mastopaatia ei ole omaette haigus, seda peetakse kõrvalekaldeks organismi normaalsest funktsioneerimisest. Rinnanäärme koes sel puhul enamasti mingeid muutusi ei esine, kuid sinna tekivad tihendid, mis on kombates tuntavad sõlmekestena. Põhjused valude tekkeks võivad olla väga erinevad: hormonaalsed kõrvalekalded menstruaaltsükli vältel, organismi hormonaalne rike - östrogeenide tasakaaluhäire, kilpnäärme tegevuse häired, stressisituatsioonid, günekoloogilised põletikud või erinevad rasestumisvastased preparaadid, vererõhu- ja südameravimid, füüsilised traumad või ülepingutused, roietevaheliste närvide põletikulised seisundid jne. Enne menstruatsiooni võivad vaevused suurenda ja sõlmed muutuda valulikuks. ⁽¹⁴⁾

Haigussümptomeid peale rindade valulikkuse enamasti ei ole ning mastopaatia ohtlikkus seisneb selles, et mõned vormid võivad transformeeruda rinnavähiks. Samas tuleks viia läbi täiendav küsitlus kuna hormonaalsed häired ei esine tavaliselt üksi.

Lisaks medikamentoossele ravile on võimalik, et tuleb kasutada ka kirurgilist sekkumist. Kaaniteraapiaga on võimalik ennetada kirurgilist ravi, seda isegi nn käestlastud protsessidel. Kaanisülg avaldab valuvaigistavat ja põletikuvastast toimet, väheneb turse.

Kaaniteraapia skeem: mastopaatia ravis saab kasutada erinevaid skeeme, lähtudes kaaniteraapiapatsiendi kaasuvatest probleemidest.

Variant 1 - Rõhuasetusega hormonaalkeskustele: V tšakra (ees ja taga), munasarjad, II ja IV tsoon, ühel seansil 5-6 kaani, ravikuuri kestvus 10 seansi. Raviseansse tehakse intervalliga 3-5 päeva ning seansside arvu suurenedes pikeneb intervall kuni 1 nädalani. Esimesed kaks seansi kaane hoida peal 30 minutit, hiljem kuni kaanide ärakukkumiseni. Ravikuuri korrata 1-2 kuu järel. ⁽¹⁵⁾

Variant 2 - kaanid panna haigestunud rinna osa(-de)le, ühel seansil 5-6 kaani, ravikuuri kestus 7-10 seansi. Antud variandi puhul jäetakse kaanid kohe peale kuni ärakukkumiseni. Ravikuuri korrata 1 kuu järel. ⁽¹⁰⁾

5.3 PMS ehk premenstruaalne sündroom

PMS ehk premenstruaalne sündroom on närvisüsteemi ja hormonaalse tasakaalu häire, mis tekib kahe nädala jooksul enne menstruatsiooni ja möödub, kui menstruatsioon algab. PMS avaldub arvukate psühholoogiliste ja kehaliste sümptomitena, millel on negatiivne mõju naise enesetundele ja elukvaliteedile. PMS on seotud hormonaalsete muutustega naise organismis. Sündroomi tekkimist võivad soodustada ka madal füüsiline aktiivsus, stress ja mittetäisväärtuslik toitumine – näiteks igapäevase suurenenud rasvasisaldus, rasvhapete vaegus, suurenenud soolasisaldus ning B-

vitamiini ja magneesiumi vaegus. Uuringud kinnitavad, et üle 30% fertiilses eas naistest kannatab PMS-i all, 5-10% naistest avalduvad PMS-i sümptomid eriti raskel kujul.

On kirjeldatud üle 150 sümptomi, mis võivad esineda PMS-i puhul. Sagedamini esinevad: meeleolu kõikumine (näiteks põhjusetu kurvastus), ärrituvus ja tigidus, ärevus, närvilisus, pinge- ja väsimustunne, rusutud olek, halb tuju, lootusetuse tunne ja enesehinnangu langus, huvi puudumine töö, perekonna ja puhkuse vastu, kiire väsimine, energiapuudus, keskendumisraskused, söögiisu suurenemine, magusahimu, unehäired: unisus või unetus, muud kehalised sümptomid (rindade tundlikkus, valu lihastes ja liigestes, kehakaalu suurenemine).⁽¹⁶⁾

Kui puuduvad täiendavad kaebused ja probleemid, võib kaaniteraapiat kasutada PMS-i iseseisva ravina. Kaanisülje toimel vähenevad valu, tursed ja pinged, normaliseerub vereringe vaagnaalundites, samuti normaliseerub menstruaaltsükkel, aktiveerub immuunsüsteem ja käivituvad eneseparandavad mehhanismid. Ka mõjub kaaniteraapia rahustavalt ning und parandavalt.⁽¹⁷⁾

Kaaniteraapia skeem: II ja IV tsoon, ühel seansil 5-6 kaani, valude ja tursete ning suure kehakaalu puhul 7-8 kaani ühel seansil, ravikuuri kestvus 7-10 seansi. Raviseansse tehakse intervalliga 5-6 päeva ning ravikuuri korrata 1 kuu järel. Parim aeg protseduuri alustamiseks on aeg peale ovulatsiooni (menstruaaltsükli II pool), suurte valude puhul aga võib alustada ka kohe sümptomite ilmnedes.⁽¹⁰⁾

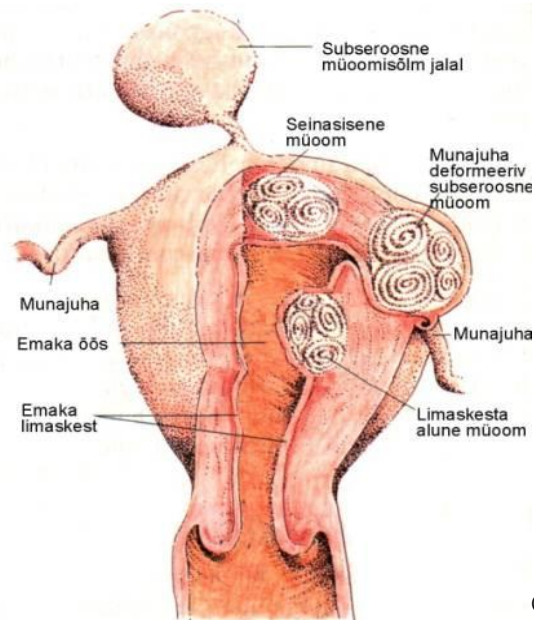
5.4 Emakamüoom ehk emakalihaskasvaja

Emakamüoom on healoomuline silelihaskoest lähtunud kasvaja, esinedes umbes 30-35% naistest. Müoomi tekkepõhjused on senini lõplikult välja selgitamata. On rida hüpoteese ja tõendusmaterjali, mis räägivad teatud tegurite olulisusest müoomi tekkeks:

1. Munasarjas toodetakse kahte menstruaaltsükli reguleerivat hormooni – östrogeeni (naissuguhormoon) ja progesterooni (kollaskehahormoon). Östrogeeni liigsus progesterooni suhtes soodustab müoomi kasvu ja arengut.

Menopausi saabudes, kui naissuguhormoonide tase veres väheneb, müoom aeglustub ja võimalik on ka müoomisõlme taandareng

2. Emakakasvaja teket võivad soodustada ainevahetuslikud muutused ja/või hormoonretseptorite ülemäärane aktiivsus emakalihaskoes
3. Rolli võivad mängida pärilikud tegurid – müoom kaldub esinema perekonniti

Haigusümptomid: 35- 50% juhtudest ei tekita müoom mingeid kaebusi. Sümptomid sõltuvad müoomi sõlme suurusest, paiknemisest ja iseloomust - mida suurem on müoomisõlm või mida rohkem on erinevaid sõlmi, seda tugevamad on vaevused.

Sagedaseim vaevus on emaka verejooksud, mis avalduvad pikenenud ja rohke verehulgaga menstruatsioonide näol; valud alakõhus ja seljas - suur müoomisõlm võib põhjustada survet naaberelunditele. Kusepõiele surudes võib esineda urineerimishäireid - uriinipidamatust (uriini inkontinentsi) ja uriini väljutamiskõhku. Sooltele surudes võib esineda soolesisu väljutushäireid (kõhukinnisust). Ümbritsevatele veenidele rõhudes tekib veenipais väikevaagnas, mille tagajärjel võib tekkida vereäravoolu häirest tingitud turse jalas. Samuti suurenev kõhuümbermõõt, väsimus, libiido vähenemine ja valulik vahekord.

Lisaravina on kaaniteraapia müoomi puhul asendamatu. Süljfermentide toimetel lõhustuvad paksendid ja tihendid lihaskoes, ennetades uute sõlmekest teket; alaneb põletik ja venoosne pais, paraneb hormonaalne foon ja organismi sisemised

kaitsemehhanismid. Rääkimata seejuures üldise enesetunde paranemisest, mis, vaadates pikka rida haigussümptomeid, on väga oluline. ⁽¹⁹⁾

Kaaniteraapia skeem: kubeme ülemistele nurkadele, emakale, munasarjadele, II tsoon, IV tsoon, ühel seansil 5-6 kaani, ravikuuri kestvus 7-10 seanssi. Raviseansse tehakse intervalliga 5-6 päeva, alustades hoida kaane peal 25-30 minutit, hiljem pikendades seansi aega kuni 40-50 minutit. Ravikuuri korrata 1 kuu järel. ⁽¹⁵⁾

5.5 PID ehk vaagnaõõne organite põletikuline haigus

Seesmised suguelundid (emakas, munajuhad, munasarjad) on normaalselt mikroobivabad. Mikroobide sattumine (s.h sugulisel teel levivate haigustekitajate) tupest ja emakakaelast emakasse ning emakamanustele põhjustab põletikku. PID tähistab nii emakalimaskesta, munajuhade, munasarjade põletikku, munajuha ja munasarja mädaprotsessi, kui ka eelpool nimetatud haiguste koosinemist ja kombinatsioone.

Haigus on enamasti mitme bakteri poolt põhjustatud, sageli esinevad põletiku tekkes nii aeroobsed kui anaeroobsed bakterid. 35-50% juhtudest on haiguse tekitajaks *Chlamydia trachomatis* (klamüdioosi tekitaja), kuid haigust võivad vallandada ka kolibakterid, streptokokid, gardnerellad, haemofiilused ja paljud teised. Haiguse arengul on oma osa hügieenil, organismi vastupanuvõime langusel ja külmetustel. Haigus võib olla äge või krooniline ja kulgeda ka haigustunnusteta. Põletikutekitajad satuvad organismi sugulisel teel, eriti paljude seksuaalpartnerite korral.

Haigussümptomid: enamasti esinevad erisugused valud ja pakitsused alakõhus, suurenenud voolus tupest ja valulikkus suguühtel, limaskestade ärritus ja tursed, uudismoodustised nahal (papilloomid, kondüloomid). Urineerimine võib olla sage ning valulik. Harvemini esineb palavik >38 kraadi C, kõhukatete pingsus, iiveldus ja oksendamine. Pikemaajalisem põletik võib põhjustada ebaregulaarseid veritsusi, valulikke menstruatsioone. Läbipõetud PID-i tüsistused, eelkõige munajuhade

sulgus, võivad olla viljatuse põhjustajaks. Infektsiooni ravis kasutatakse antibiootikume, millega kaasnevad kõrvaltoimed ja ravi tuleb teha alati koos partneri(-te)ga. ⁽²⁰⁾

Kaaniteraapiat saab edukalt kasutada haiguse kroonilises ja alaägedas faasis iseseisva ravina ning kaasuvad tüsistused ja kõrvaltoimed puuduvad. Kaanisüljes olevate fermentide toimel ägestub seiskunud põletik, tasakaalustub vaagnaõõne sisemine mikrofloora ja mikrovereringe, aktiveerub immuunsüsteem ja organismi enesetervendamismehhanism. Hirudiin ja hüaluronidaas ennetavad liidete tekkimist.

Kaaniteraapia skeem: II ja IV tsoon, I ja II tšakra eest, ühel seansil 4-7 kaani, ravikuuri kestvus 7-10 seansi. Raviseansse tehakse intervalliga 5-6 päeva, alustades hoida kaane peal 25-30 minutit, hiljem kuni kaani ärakukkumiseni. Ravikuuri korrata 1 kuu järel. ⁽¹⁵⁾

5.6 PCOS ehk polütsüstiliste munasarjade sündroom

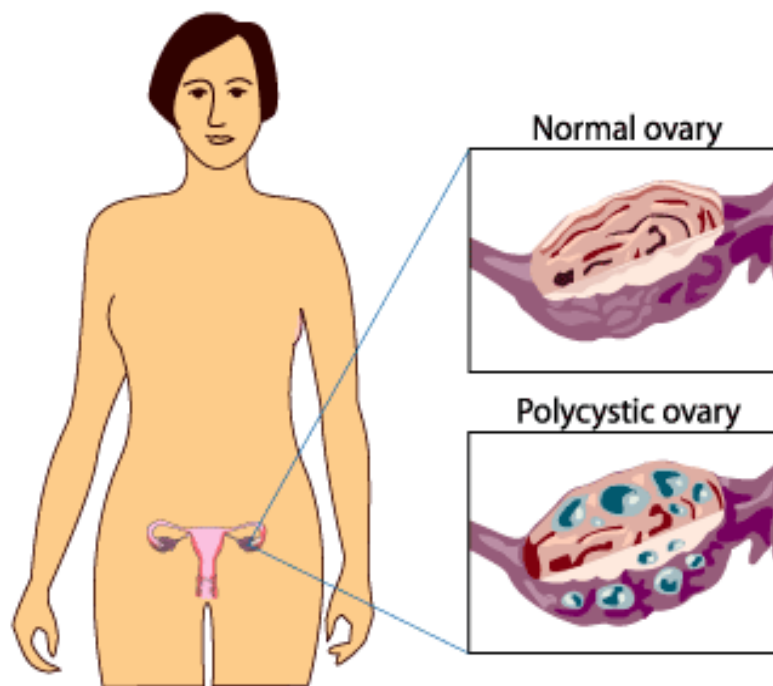
Puberteedieas algav suguhormoonide tasakaalu muutustega kulgev haigus, mida iseloomustavad munarakkude küpsematus (krooniline anovulatsioon), viljatus ja liigne karvakasv näol (hirsutism).

Haigus võib olla iseseisev või kaasuda selliste haigustega, mille puhul on tõusnud meessuguhormoonide tase (neerupealiste haigused, kasvajad). Naise organismis toodetakse toodetakse meessuguhormoone munasarjades ja neerupealise kooses. Meessuguhormoonide tootmist kontrollivad ajus paiknevad hormoonide regulatsioonikeskused (hüpotalamus ja hüpofüüs ehk ajuripats).

Häired hormoonide regulatsiooni tasemel tingivad munasarjades intensiivistunud meessuguhormoonide - androsteendiooni ja testosterooni - tootmise. Samaaegselt on häiritud munarakualgete (folliikulite) arenemine ja küpsemine, mille tulemusena moodustub munasarja kapsli alla ridamisi väikeseid vedelikku sisaldavaid tsüstikesi (lõpuni küpsemata folliikulid). Kuna munarakk ei küpse lõpuni, ei teki ovulatsiooni (munarakk ei vabane) ja ei moodustu kollaskeha (kollaskeha on

progesterooni, raseduse püsimit toetava hormooni allikaks) ning seetõttu on PCO sündroomiga naised sageli viljatud. Kuna östrogeen on progesterooni poolt tasakaalustamata, võivad emaka limaskestast ülemäärasest kuhjumisest tekkida ebaregulaarsed emakaverejooksud.

Haigussümptomid: munasarjad on suurenenud ja paksenenud väliskihiga, kaetud pisikeste tsüstidega (diagnoositakse ultrahelidiagnostikaga), esinevad tsüklihäired (pikenenud menstruatsioonitsükkel või menstruatsiooni puudumine), viljatus ja liigne karvakasv (hirsutism). Võib esineda ülekaalulisus, nn täiskuunägu, valud alakõhus ja suurenenud emakas. Tavaliselt kaasneb haigusega ka premenstruaalne sündroom. Meessuguhormoonide liiast tulenevalt võib esineda aknet ja juuste väljalangust. ⁽²¹⁾

(15)

Kaaniteraapia võib ära hoida kirurgilise sekkumise ja vallandab organismi sisemised reservid – paraneb immuunsüsteem ja loomulik isetaastumine kõigis suguorganites. Lisaks lõhustavad kaanisüljes olevad ferendid (hirudiin) tsüstilisi moodustisi, alandavad põletikku, valu ja turset ning korrastavad sisemise hormonaalsüsteemi.

Kaaniteraapia skeem: II ja IV tsoon, munasarjadele, ühel seansil 3-4 kaani (suurema valu ja turse puhul kuni 6 kaani), ravikuuri kestvus 10 seanssi. Raviseansse tehakse

alustades intervalliga üle päeva, edaspidi 1 kord nädalas, kaane hoida peal kuni kaani ärakukkumiseni. Ravikuuri korrata 1 kuu järel. ⁽¹⁵⁾

5.7 Naiseviljatus

Viljatust diagnoositakse last soovival paaril, kes pärast üheaastast regulaarset suguelu (rasestumisvastaseid vahendeid kasutamata) ei ole järglast saanud. Eristatakse primaarset viljatust, kui naine pole kunagi rasestunud ja sekundaarset viljatust, kui on olnud rase, kuid ei ole rasestunud (või sünnitanud eluvõimelist last) viimase aasta jooksul.

Viljatus puudutab tänapäeval juba iga viiendat kooselavat paari. Viljatuse põhjused on 40% naisepoolsed, 40% mehepoolsed ja 20% on tingitud mõlemapoolsetest probleemidest. ⁽²²⁾

Ligikaudu viiendikul juhtudest on naisepoolse viljatuse põhjuseks ovulatsioonide ebaregulaarne esinemine või puudumine. Umbes 70% juhtudest on ovulatsioonihäired tingitud polütsüstiliste munasarjade sündroomist, teiste anovulatsiooni põhjustena tulevad arvesse ajutasandil aset leidvad hormonaalsed regulatsioonihäired, vanusest tingitud munasarjade talitlushäired ja enneaegne munasarjade puudulikkus. ⁽²³⁾

Viljatuse põhjus ei pruugi alati olla ka füüsilisel ja mõõdetaval tasandil, tihti on põhjuseks ravimid, hormoonid, stress, ületöötamine ning ebatervislik toitumine.

Kaaniteraapia on eriti efektiivne viljatuse ravis, kui viljatuse põhjuseks on hormonaalhäired, liited või munajuhade ummistused. Kaanisülje toimele paraneb emaka verevarustus ja selle hormonaalne foon. Eriti suurt rolli omab seejuures hirudiin, mille abil vähenevad seiskunud põletikud ja tursed, samuti lahustuvad mikrotrombid.

Kaaniteraapia skeem: II ja IV tsoon, ühel seansil 4-5 kaani, ravikuuri kestvus 5-8 seanssi. Raviseansse tehakse üle 2-3 päeva ja esimesel kahel seansil hoida kaane peal 25-30 minutit, edaspidi kuni kaani ärakukkumiseni. Viljatuse ravis on oluline ravikuuri korrata 3-4 korda intervalliga 1-2 nädala järel. ⁽¹⁵⁾

KOKKUVÕTE

Vaatamata suurtele edusammudele tänapäeva meditsiinis ja ravimitööstuses, suureneb erinevate kehaliste vaevuste ja haiguste hulk. On muutunud meid ümbritsev keskkond – suurenenud reostused ning tekkinud ja välja kujunenud uued, varem tundmatud sümptomid ja haigused – allergiad, autoimmuunhaigused, astma, kilpnäärmehaigused, meeste ja naiste viljatus jne.

Õigeaegne ja adekvaatne antibiootikumide ning hormoonide kasutamine aitab inimese elu päästa, kuid samas nende vahendite liigtarvitamine võib rikkuda tervise üsna põhjalikult ja pikaks ajaks, sageli ka pöördumatult.

Olenemata saavutustest ägedate haiguste ja erakorraliste seisundite ravimisel, on meie arstiteadus vahel võimetu naiste krooniliste haiguste ravimisel. Seetõttu on üha rohkem inimesi pöördunud ja pöördumas alternatiivmeditsiini poole, proovides ühendada erinevaid ravivõimalusi.

Kaaniteraapia on läbi sajandite olnud kasutusel kui üks alternatiivsetest meetoditest, et saada leevendust erinevatele füüsilistele haigustele ja vaevustele. Läbi ajaloo on olnud apteegikaanid abiks naistele ilu, tervise ja elujõu säilitamisel, samuti erinevate naistehaiguste ning viljatuse leevendamisel.

Naisi on alati ülistatud võime eest viljastuda, naise tervis ja selle hoidmine on olnud tähelepanu all ja uurimiste teemaks antiikkultuuridest tänapäevani. Juba Hippokrates arvas V sajandil eKr, et naise suguorganid on keha keskus ja füüsiliselt tervest naisekehast tuleb terve laps.

Inimese ja maailma energeetiline seos oli tuntud juba 5000 aastat tagasi Indias ja Hiinas, kuid Lääne maailma jõudsid need teadmised alles poolteist sajandit tagasi. Inimene kui energeetiline olend ei ole elus ilma energiata ja füüsilist keha toetavad nii Vaim kui Hing.

Energeetilisel kehal on seitse peamist energiakeskust, mille häirete korral aeglustub või peatub energia liikumine inimese energeetilisel tasandil ja füüsilisel-anatoomilisel tasandil tekivad keha erinevate organite häired ja haigused.

Kaan on efektiivne positiivse bioväljaga energiakandja ning kaanihammustus inimese energiapunktides likvideerib nendes olevad blokeeringud ja rikked, mis aga vähendab igapäevaseid esmaseid vaevuseid ja tevisehäireid (madal stressitaluvus, halvenenud vastupanuvõime ja füüsiline jõudlus, unehäired, isumuutused, madal töövõime jne).

Hirudoteraapia on laialt kasutatud just alaägedate ja krooniliste günekoloogiliste haiguste puhul, samuti kasutatakse kaane infektsioonide, põletike ning hormonaalsete probleemide korral.

Kaanide toime avaldub läbi nende süljes olevate fermentide, mis aeglustavad vere hüübimisprotsessi, vähendavad põletikku, valu ja turset, parandavad vere- ja lümfiringet ning soodustavad rakkude uuenemist. Kaanide kasutamine inimese bioloogiliselt aktiivsetes punktides võimaldab korrastada ka energeetikat, millega tasakaalustub vaimne tervis ja paraneb füüsiline keha.

Kaaniteraapial praktiliselt puuduvad kõrvaltoimed ja see kaasab läbi inimese vereringe teisi organsüsteeme, mõjudes kehale kõikidel tasanditel komplekselt.

Naissuguorganite tasakaalutuse põhjuseid on palju ja sageli ei märgata esimesi sümptomeid ning haiguslikud protsessid muutuvad kroonilisteks. Tagajärjeks aga tekivad juba naise organismis tõsised funktsionaalsed häired ja organite haigestumised.

Günekoloogilised vaevused on hakanud tekkima järjest nooremas vanuses, samas ei ole alati teada nende tekkimise mehhanismid (nt endometrioos). Sageli on naistehaiguste esmasteks põhjusteks organismi hormonaalsed häired, liigne stress, mittetäisväärtuslik toitumine, madal enesehinnang ja meeleolu kõikumine, puudulik hügieen ja külmetamine. Nimetatud erinevad põhjused viivad varem või hiljem haigusliku seisundini ja sealt edasi ilma adekvaatse ravita juba erinevate naistehaigusteni.

Kaaniteraapiat on võimalik kasutada mitmete skeemide, lähtudes konkreetsest terviseprobleemist. Kaanisüljes olevate bioaktiivsete ainete toimel aktiveerub immuunsüsteem, paraneb organismi enesetervendamismehhanism ning tasakaalustub hormoonsüsteem. Tänapäeva teadus on kinnitanud, et hirudoteraapiaga on võimalik korrastada organismi laiaulatuslikult ja samas mitteagressiivselt.

Kaanid on üheks võimaluseks kompleksel lähenemisel naistehaiguste leevendamisel, kaanide efektiivsust suurendab teiste alternatiivmeetodite kasutamine (füto-, manuaal-, psühho-, reflekso- ja apiteraapia), vitamiinide ning mineraalainete lisamine, samuti on olulised füüsiline aktiivsus ning tervislik ja teadlik toitumine.

KASUTATUD KIRJANDUS

1. 50pluss.ee. Naise tervis. Terve ja haige. [<http://www.50pluss.ee/naise-tervis>]
2. **Talvi, T.** Apteegikaan, kena vereimeja. Eesti Loodus 05/2004 [http://www.loodusajakiri.ee/eesti_loodus/artikkel706_704.html] 2004
3. **Raal, A.** Loodusravi täiendab sünteetilisi ravimeid. Virumaa Teataja 29.06.2004
4. Ajalugu. [http://www.e-ope.ee/_download/euni_repository/file/2995/Ajalugu.pdf]
5. Gynecologmed.com. Gynecolog. [http://gynecologmed.com/?attachment_id=24]
6. **Sõukand, Renata ja Kalle, Raivo** (koostajad). 2008. HERBA: Historistlik Eesti Rahvameditsiini Botaaniline Andmebaas. Võrguteavik. Tartu: EKM Teaduskirjastus. Naistehaigused. [<http://herba.folklore.ee/?menu=haiguse&hid=99>]
7. Tervislik ja terviklik eluviis. Inimese energeetilised kehad. [<http://eluraamat.wordpress.com/2011/04/21/inimese-energeetilised-kehad/>] 21.04.2011
8. **Kamenev, O. J.; Baranovski, A.J.** 2012. лечение пиявками. теория и практика гирудотерапии. Санкт-Петербург, Ves
9. **Kipper, T.** Doktor Semjon Goltsmanni kaanid annavad tervist ja elujõudu. Sakala. [<http://pluss.sakala.ajaleht.ee/368084/doktor-semjon-goltsmanni-kaanid-annavad-tervist-ja-elujoudu/?act=2>] 07.01.2011
10. **Grišina, S.** 2011. Золотые рецепты гирудотерапии. AST: Poligrafizdat
11. **Savinov, V.A.; Pavlova, T. V.** 2011. пиявка лечит все. SPb: Dilja
12. **Башкирцева, Н.** Лечимся пиявками. [<http://www.bookmate.com/books/vPN1cn49>]
13. Endometriosis. **AstraZeneca.** [<http://www.endometriosis.net/endometriosis/>] 2013
14. **Kütner, R.** Rinnavahk.ee. Valulik rind. Kuidas rinda kontrollida. [<http://foorum.astrazeneca.ee/rinnavahk/post.php?tid=2138>] 19.08.2011
15. **Kullerkupp, H.** 2013. Kaaniteraapia erinevatel haigustel
16. **Takeda Eesti.** Tervis. Premenstruaalne sündroom. [<http://www.takeda.ee/tervis/pms/>] 2012
17. **Pavlova, T. V.** 2011. пиявка лечит все. женские страдания. SPb: Dilja
18. SA TÜ Kliinikum naistekliinik. Emakamüoom e. emakalihaskasvaja. [http://www.kliinikum.ee/naistekliinik/index.php?option=com_content&view=article]

e&id=38%3Aemakamueoom-e
emakalihaskasvaja&catid=4%3Ahaigused&Itemid=5]

19. **Geraštšenko, L.; Nikonov, G.** 2011. лечение пиявками в домашних условиях. AST: Press Kniga
20. Inimene.ee terviseportaal. Seesmistest suguelundite põletik. Refereerinud Kadstik, Ü. [<http://static.inimene.ee/index.php?disease=s&sisu=disease&did=83>] 2009-2012
21. Inimene.ee terviseportaal. Polütsüstilised munasarjad. Refereerinud Kadstik Ü. [<http://static.inimene.ee/index.php?disease=p&sisu=disease&did=80>] 2009-2012
22. Viljatus.ee. Naise viljatuse ABC. [<http://www.viljatus.ee/naiste-viljatuse-abc.html>]
23. Viljatus.ee. Naise viljatuse põhjused. [<http://www.viljatus.ee/naiste-viljatuse-abc/naiste-viljatuse-pohjused.html>]